

BÖLGESEL SİYASİ EĞİLİMLER ARAŞTIRMASI

OCAK 2021

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu araştırma;

- Aralık 2020'nin son haftasında,
- Diyarbakır, Mardin, Urfa ve Van şehirlerinde,
- Merkez ilçeler dahil olmak üzere toplam 20 ilçede ve 100 mahallede,
- 1497 kişiyle yüz yüze anket uygulamasıyla gerçekleştirilmiştir.
- Katılımcıların %85'i Kurmanc ve Zaza, %15'i Arap ve Türklerden oluşmaktadır.

1

Bölge Gündemi

Bölgenin en önemli sorunlarının başında Türkiye'nin genelinde olduğu gibi ekonomi geliyor. Her üç kişiden ikisi ekonomiyi zikrediyorlar. Son birkaç yılda hanesinin ekonomik durumunun kötüye gittiğini söyleyenlerin oranı %67. Sorun algısı, ekonomiden sonra bölgesel bir bağlam izliyor. Ana dil, adalet, ayrımcılık ve eğitimsizlik gibi sorunlar dile getiriliyor.

Bölgede belediyelere atanan kayyımlardan rahatsızlık artmış durumda. Kayyım atamaları hakkında doğru-yanlış şeklinde görüş bildirenler baz alındığında Ağustos 2019'da %76 olan kayyımlardan rahatsızlık, şu anda %82 seviyesinde.

Katılımcıların %67'si hanelerinin ekonomik durumunun kötüye gittiği görülüyor. Bununla bağlantılı olarak hayattan memnuniyeti düşük olanların oranı %61

Siyasi Partilere İlişkin Değerlendirmeler

AK Parti bölgede güç kaybediyor. 2018'de AK Parti'ye oy vermiş 100 kişiden 25'i uzaklaşıyor. Çoğunun ilk durağı kararsız olan bu 25 kişiden 9'u sandık başında olması durumunda partisine dönme eğilimi gösteriyor.

CHP, yerel seçimlerde HDP'den gelen kurumsal desteğin çıktılarını almaya başlamış görünüyor. 2018'de %2,5 civarı olan oyunu yaklaşık üç katına çıkaran CHP, oy grafiklerinde göze çarpıyor.

HDP desteğini büyük ölçüde koruyor. HDP'ye karşı yürütülen yargısal süreçler ve negatif medya kampanyalarının HDP seçmenini pek etkilemediği görülüyor. HDP'ye oy vermiş seçmenin kahir ekseriyeti burada durmaya devam ediyor.

DEVA ve GELECEK, bölgede seçmenin yarısı tarafından biliniyor. Davutoğlu'nun eski Başbakan olması sebebiyle kendisi ve partisi daha çok bilinirken Babacan ve DEVA daha az bilinmesine rağmen daha fazla ilgi görüyor. Kararsızların oransal dağıtıldığı tabloda Gelecek Partisi bölge seçmeninde %3 ve Deva Partisi %5 oy alıyor.

Cumhurbaşkanlığı

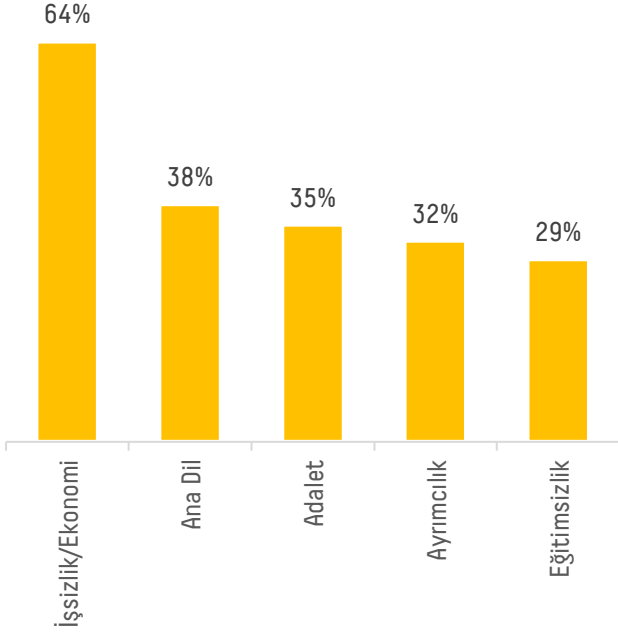
Seçmenin %70'i parlamenter sisteme dönülmesi gerektiğini düşünüyor. Bu oranın önemli bir kısmı parlamenter sistemin de eskisi gibi kalmaması gerektiğini, iyileştirilmesi gerektiğini vurguluyorlar. AK Partililerin de yaklaşık üçte biri başkanlık sisteminin yerine parlamenter sistemi savunuyor.

Bölgedeki seçmenin yaklaşık %61'i Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı görevini iyi yapmadığını düşünüyor. Bu bahiste katılımcıların %20'si orta, bir o kadarı da yüksek puan veriyor.

Muhtemel bir Cumhurbaşkanlığı seçiminde Erdoğan'a oy vereceğini söyleyenlerin oranı %30'u geçmiyor ama Erdoğan'ın seçimi kazanabileceğini düşünenlerin oranı %55'i geçiyor.

Muhtemel bir seçimde muhalefetin ortak adayı olarak en çok öne çıkan isim Ekrem İmamoğlu. Bölgedeki katılımcılar Yavaş'a ülkücü geçmişi sebebiyle şerh koysalar da Yavaş ile olan mesafe Akşener kadar değil. Abdullah Gül bölgedeki seçmen için hala güçlü bir alternatif. Ali Babacan henüz bir Cumhurbaşkanı adayı olarak gündeme alınmıyor ancak olması durumunda onun da şansının yüksek olacağı dile getiriliyor

Bölgenin Sorunları

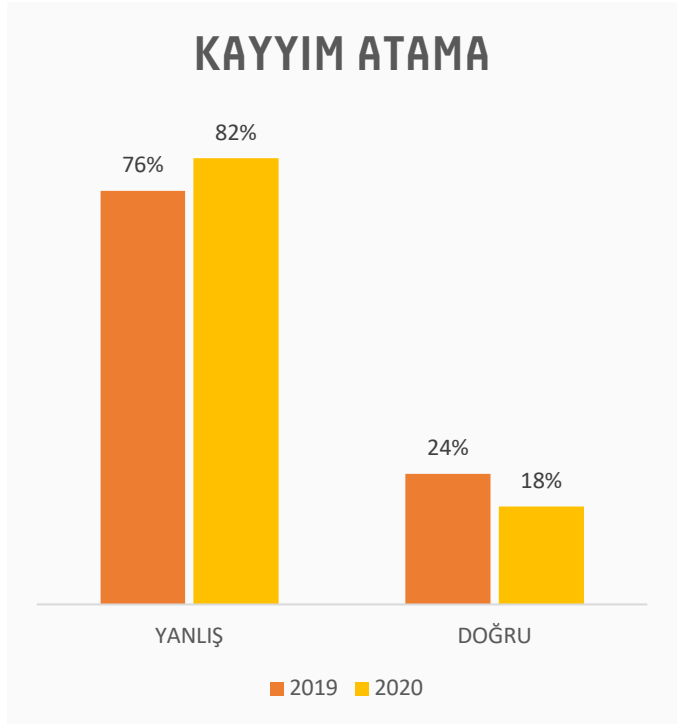
Bölgenin sorunlarına ilişkin iki cevap verilebilen sorunun sonuçlarına bakıldığında katılımcıların üçte ikisinin ekonomi/işsizlik gibi cevapları verdikleri görülüyor. Ana dil, adalet, ayrımcılık, eğitimsizlik gibi cevaplar da toplumsal/kolektif sorunların hissedilme düzeyini göstermesi bakımından dikkat çekici.

Derinlemesine görüşmelerde ise aktörler; Türkiye'nin önemli problemleri olarak Ekonomi, yargı mekanizmasının adalet üretmiyor olması, kutuplaşma, ifade özgürlüğü gibi başlıkları sıralıyorlar. 15 Temmuz darbe girişimi sonrası AK Parti-MHP ortaklığında girilen yolun "milliyetçi hüviyeti" sebebiyle şikâyet ediyorlar. Projeksiyonu bölgeye çevirdiklerinde Kürt sorununun belirleyici etkisini vurguluyorlar.

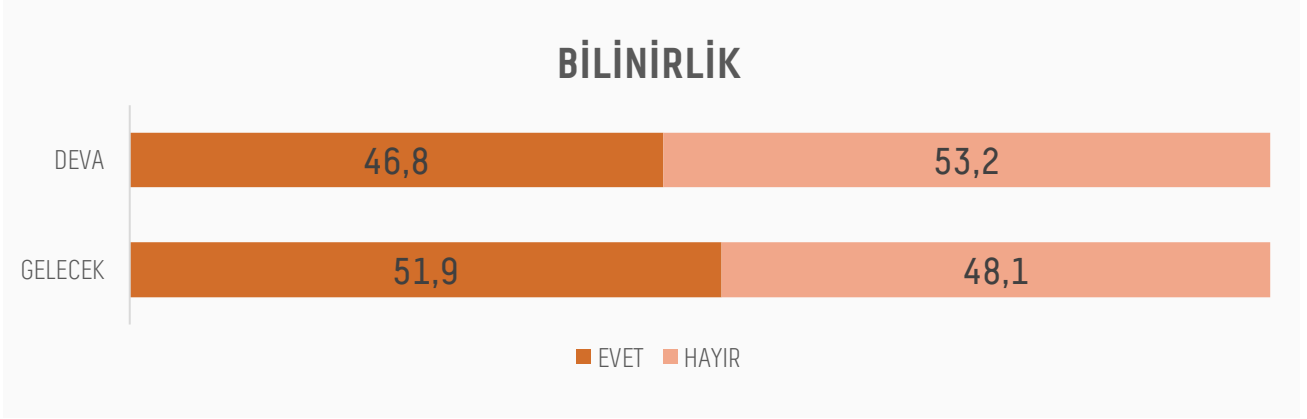
Katılımcıların büyük çoğunluğu belediyelere kayyım atanmasını yanlış buluyor.

Ağustos 2019'da Rawest tarafından Diyarbakır, Mardin ve Van'da yürütülen araştırmaya göre konu hakkında olumlu/olumsuz görüş beyan edenler arasında kayyım atanmasını yanlış bulanların oranı %76 iken, Urfa'nın da dahil olduğu dört şehirde bugün olumlu/olumsuz görüş beyan edenler arasında bu kararı yanlış bulanların oranı %82.

Belediyeler kayyım atama politikası hakkında görüş paylaşan katılımcıların şehir ve parti kırılımlarına bakıldığında; AK Parti seçmeninin yarıya yakınının bu uygulamayı yanlış bulduğu anlaşılıyor. Belediyelerine kayyım atanmış olan Diyarbakır, Mardin ve Van'da katılımcıların kahir ekseriyeti bu uygulamadan rahatsız

Yeni Partiler ve Bilinirlikleri

Bölgede seçmenin yarısı yeni partileri bilmiyor. Gelecek Partisi, DEVA'dan daha çok tanınıyor. Ancak tanınırlıkta Davutoğlu-Babacan arasındaki fark partiler arasında kapanıyor.

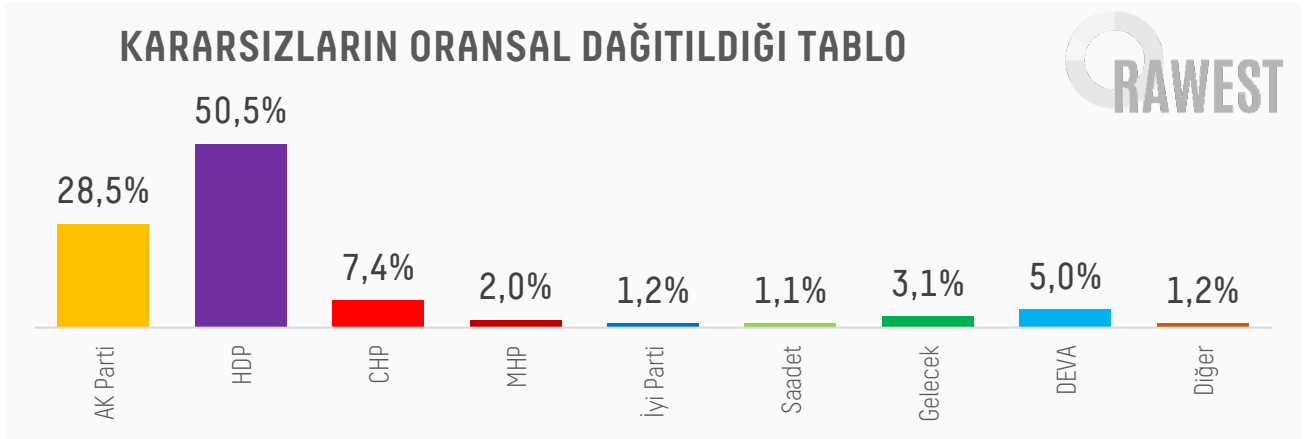
Ali Babacan'ın bir parti kurduğunu yani Deva Partisi'ni bilenlerin oranı %46,8.

Ahmet Davutoğlu'nun bir parti kurduğunu yani Gelecek Partisi'ni bilenlerin oranı %51,2.

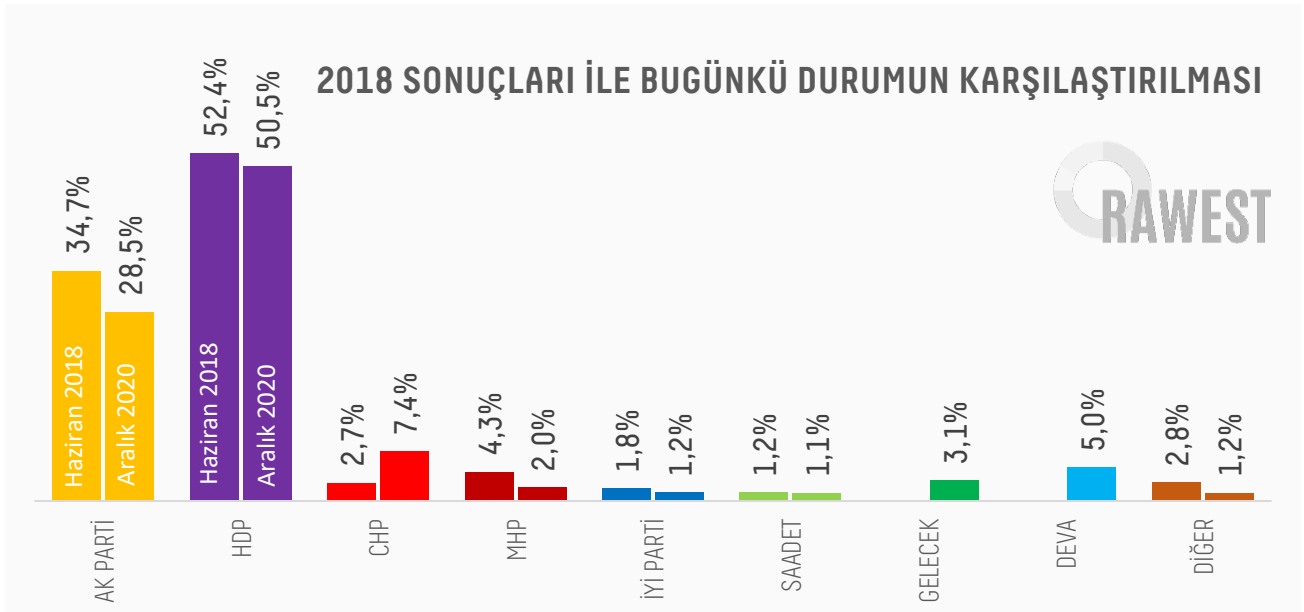
Kişilerin bilinirliğinde Davutoğlu ile Babacan arasındaki fark Davutoğlu lehine 14,5 puan iken partilerin bilinirliğinde GELECEK ile DEVA arasındaki fark 4,5 puan.

Partilerin Oy Oranları

Katılımcıların %21'i kararsız veya oy kullanmayacağını paylaşıyor. %21 olan bu kararsız ve oy kullanmayacak seçmenlere sorulan ikinci tur soru ile bu tutumu sürdüreceği olanların sayısı azaltılmış ve %6'ya düşürülmüştür. İkinci tur sorusunda azaltılan kararsızlar oransal olarak dağıtıldığında ortaya çıkan tablo şöyledir.

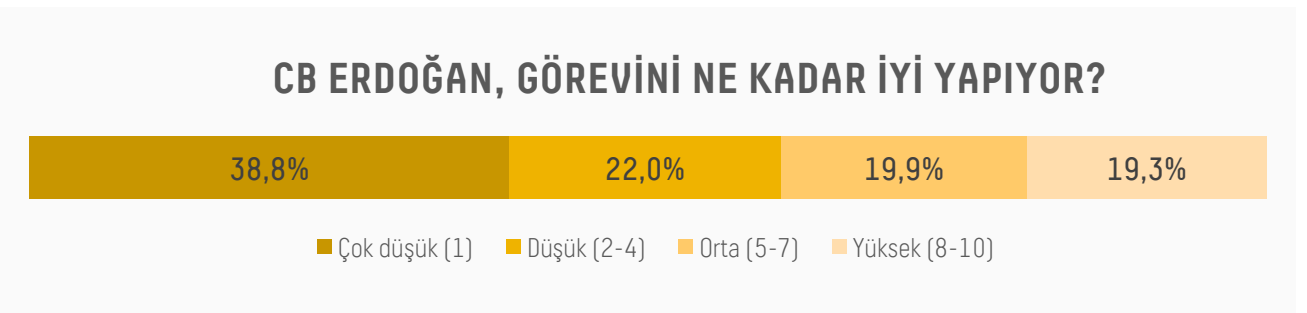
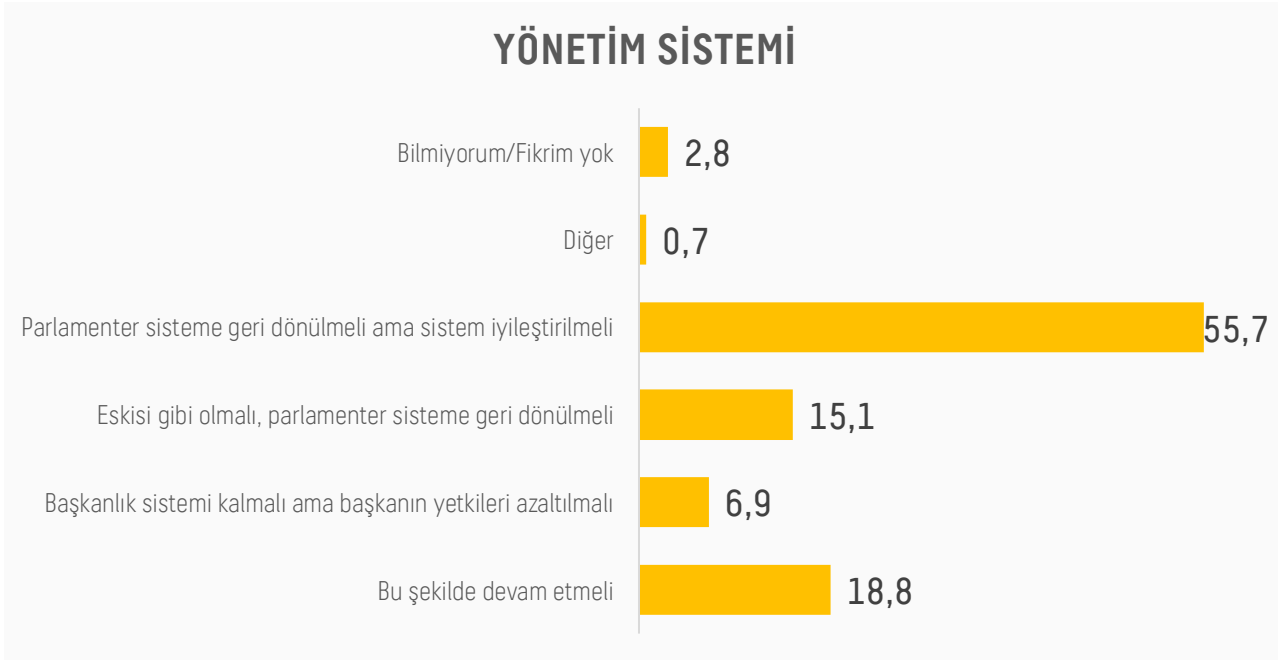
Katılımcılardan 2018'de oy kullananların dağılımı baz alındığında; AK Parti 34,7'den 28,5'e gerilemiş 6 puan kaybetmiştir. HDP 52,4'ten 50,5'e gerilemiş, 2 puan kaybetmiştir. CHP 2,7'den 7,4'e çıkmış, oyunu üç katına çıkarmıştır. DEVA 5 puan alırken, GELECEK 3,1 puan almaktadır. Bu tablo ışığında bölgenin üçüncü partisi CHP'dir.

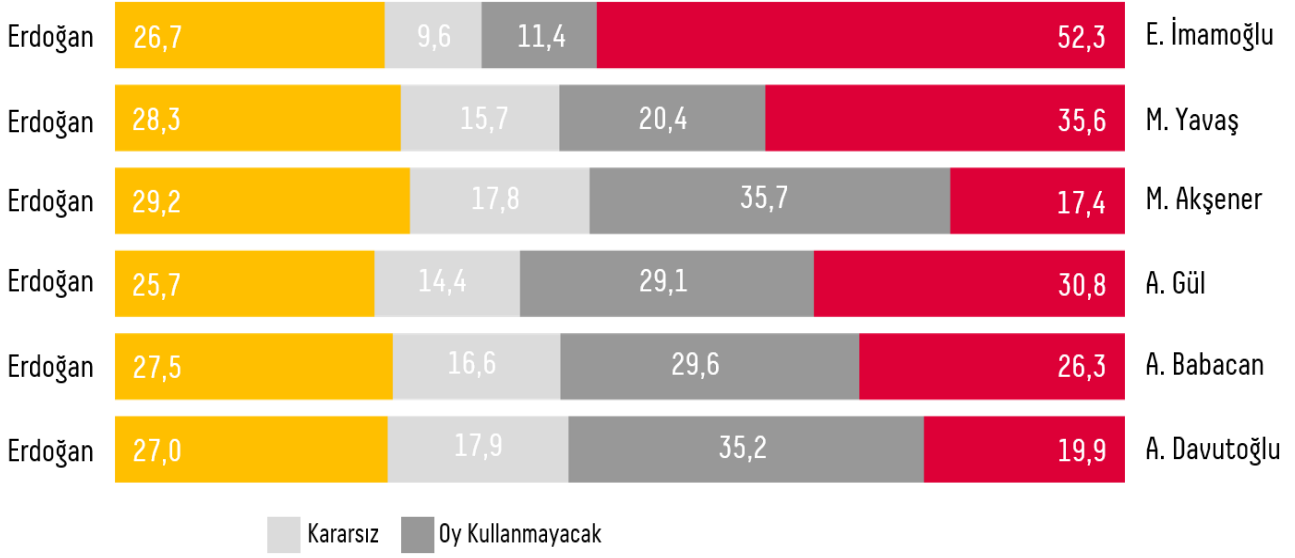
Sistem Tercihleri Erdoğan'ın Performansı Muhtemel Adaylar

Her 10 katılımcıdan en az 7'si parlamenter sisteme dönülmesi gerektiğini düşünüyor. Bunların da önemli bir kısmı parlamenter sistemin de eskisi gibi devam etmemesi gerektiğini söylüyor, iyileştirilmesi gerektiğini vurguluyorlar.

Mevcut başkanlık sisteminden memnun olanların oranı %20'den az. Bu oranın kahir ekseriyeti de AK Partililerden oluşuyor. AK Partililerin %57'si sistemin bu halinden memnuniyet bildirirken %12'si başkanın yetkilerinin azaltılmasını istiyorlar. AK Parti'ye oy vermiş her 3 kişiden yaklaşık 1'i parlamenter sisteme dönülmesi gerektiğini düşünüyor.

Her 100 katılımcıdan 20'si Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın görev onayına orta düzey bir puan verirken 19 kişi yüksek puan veriyor. 100 kişiden 22'si düşük ve 39'u çok düşük puan veriyor. Erdoğan'a yüksek not verenlerin tamamına yakını AK Partililer. AK Parti seçmeninde Erdoğan'a düşük oy verenlerin toplamı %11. Erdoğan görevini hiç iyi yapmıyor diyenlerin en fazla olduğu şehirler Diyarbakır ve Van, çok iyi yapıyor diyenlerin oranının en yüksek olduğu şehir ise Urfa.

Derinlemesine görüşmelerde katılımcılar; AK Parti seçmeninin Abdullah Gül ve Ali Babacan gibi isimlere yoğun ilgi gösterebileceklerini ancak İmamoğlu, Yavaş ve Akşener'in bu seçmen grubundan oy almalarının zor olacağını düşünüyorlar. Babacan'ın adaylığının zayıf ihtimal olmakla beraber AK Partili seçmende olumlu etki uyandıracığını aktaran katılımcılar Gül'ün, AK Parti'de kemikleşmiş seçmenlerde dahi ciddi bir kırılma yaratacağını ifade ediyorlar.

HDP'li seçmenin İmamoğlu'na kolay ikna edilebileceği ve İmamoğlu'nun bu havzadaki oyları toparlamada sıkıntı yaşamayacağı ifade edilirken Babacan ve Gül isimlerinin Akşener ve Yavaş'a nazaran HDP'li seçmenlerce daha kolay karşılık bulabileceği söyleniyor.

Bölgede yaşayan Arap seçmen içerisinde yine Gül ve Babacan gibi eski AK Partili kimliği olan isimlerin daha çok öne çıkacağı İmamoğlu'nun bu seçmen nezdinde geri planda kalacağı ifade edilirken. Akşener ve Yavaş gibi isimlerin bu seçmen grubu içerisinde Kürt seçmene nazaran daha olumlu tepkiler alabileceği ihtimaline de yer veriliyor.

